

FIETSEN DOOR HET OUDE NOORDER TRIMDEEL VAN LEEUWARDERADEEL

De route loopt waar mogelijk langs knooppunten. Waar van knooppuntroutes wordt afgeweken, is de route met witte pijlen bewegwijzerd.

De cijfers, in de route beschreven, zoals bijvoorbeeld : K.P. 12 via K.P. 36 naar K.P. 4, zijn de knooppuntcijfers. Deze zijn vermeld op de bij de knooppunten geplaatste plattegronden. Waar van een knooppuntroute wordt afgeweken, is de route met aan verkeersborden en lantaarnpalen bevestigde witte pijlen aan gegeven.

Gebruikte afkortingen:

Rechtsaf: R.A.

Linksaf: L.A.

Rechtdoor: R.D.

Witte pijl: W.P.

Knooppunt: K.P.

FIETSRROUTE NETWERK

U bepaalt zelf uw route en het aantal kilometers dat u wilt fietsen. U kunt in twee richtingen fietsen, van knooppunt naar knooppunt via genummerde borden.

Hoe werkt het?
Onthoud het nummer van de startplaats waar uw fietstocht begint, zodat u indien gewenst op het beginpunt ook weer kunt eindigen.

Op de plattegrond ziet u een aantal nummers, dit zijn de zogenaamde 'knooppunten'.

Start bij knooppunt 3

FIETSRUTE NOORD

Beginpunt K.P. 3. bij driesprong Smelbrêge - Skilwei - P. Jellessingel in Stiens.

Van K.P. 3 P. Jellessingel na ca 40 m W.P. L.A. Hege Buorren, overgaand in Hege Hearewei naar K.P. 11.

L.A. richting K.P. 18. bij W.P. L.A. Puinweg.

Einde puinweg R.A. Slachtedyk naar K.P. 8.

R.A. Stienzer Hegedyk naar K.P. 65.

R.D. richting 69. via Leijster Hegedyk, L.A. oude spoordijk, voor fietsbrug R.A. langs het water Ouwe Rij. Route 69 volgen tot W.P. bij fietsbrug.

R.A. naar Alde Leie. Einde fietspad W.P.

L.A. Leijster Hegedyk en bij volgende W.P. (na ca 50 m.) R.A. De Streek

De Streek volgen, overgaand in Skoalpaed tot W.P.

L.A. Lange Dyk naar K.P. 17.

R.A. Hege Hearewei naar K.P. 18.

L.A. Holdingawei naar K.P. 15.

L.A. Fietspad. Einde fietspad W.P.

L.A. De Loane tot oud station W. P

R.A. Schelpenpad; schelpenpad volgen, overgaand in Popkereed tot W.P.

R.A. Lege Hearewei. Weg volgen; bij Brédyk

weg oversteken. W.P.

R.A. Brédyk volgen tot volgende W.P.

L.A. Poelhuzen. Weg volgen tot W. P.

L.A. Harnsterdyk naar K.P. 13. tot W.P.

R.A. Truerderdyk naar Stiens, bij W.P.

R.D. tot W.P.

L.A. Pyter Jurjenstrjitte, overgaand in Lutskedyk.

Bij kruispunt R.D. Petterhústerdyk tot W.P.

R.A. Achterbosk en via Lange Buorren terug naar K.P. 3

Bijzonderheden route Noord

De nummers op het kaartje verwijzen naar vermeldenswaardige punten nabij de route.

1. Hegebuorren ligt op de oude Stienser dorpsterp, die reeds in de Romeinse tijd bewoond was.
2. Hege Hearewei. (Hearewei = heerweg = verbindingsweg.) Deze weg ligt op het tracé van de oudste (zee)waterkering van Oostergo.
3. Bij het begin van de Hege Hearewei staat een paneel met informatie over de Burmaniasstate.
4. Noord van de rondweg en oost van de Hege Hearewei lag de ruim 4 m hoge Jukematerp.
5. Noordoost van K.P. 11 lag de grote Mellingaterp.
6. De vaart langs de Hege Hearewei is Het Kanaal. (Deze vaart werd gegraven voor de afvoer van de terpaarde van de Mellingaterp ten tijde van de aanleg van het Suezkanaal, vandaar de naam.)
7. Puinweg. Dit is de Alde Slachte of Lytse Slachte, te dateren 13e eeuw. Het was een binnenwaterkering, die de verbinding vormde tussen de Hege Hearewei en
8. De Goadyk. De Goadyk was de zeedijk van Oostergo, die in de 13e eeuw rond de toen bestaande kwelders werd opgeworpen. Het restant van het tracé van deze oude zeedijk is voor een deel met puin en voor een deel met asfalt verhard.
9. Slachtedyk. Aangelegd begin 14e eeuw als binnenwaterkering tussen de Feinsumerpolder en de Stienzerpolder. Op het tracé van de oude waterkering ligt de thans geasfalteerde Slachtedyk.
10. Stienzer Hegedyk en 11. Leijster Hegedyk. Deze dijken waren tot 1505 zeeverende dijken.
12. Bij de Vrouwbuurster molen ligt rechts van de weg een laagte, herkenbaar als rietpoel. Dit is een restant van een in 1420 tijdens een stormvloed ontstane dijkdoorbraak.
13. Bij het voormalige station Vrouwbuurstermolen is een fietspad aangelegd op het tracé van de lokaalspoorweg.
14. Het fietspad loopt langs een vaart, die deel uitmaakt van de Elfstedenroute. Deze vaart, de Ouwe Rij, was tot 1505, toen het Bildt werd bedijkt, een zeeslenk.
15. Anita Andriesensluis. Deze sluis is aangelegd om scheepvaart (weer) mogelijk te maken op het noordelijk deel van de Elfstedenvaarroute.
16. Alde Leie, dat een bezoekje waard is, is ontstaan nabij de sluis, in de rond 1300 opgeworpen zeedijk. In 1984 kreeg het de status dorp. Voor dat jaar lag het in drie gemeenten. De naam van de plaatselijke herberg herinnert aan die situatie.
17. Balkeinsterbrêge. Hier was tot einde 14e eeuw een opening in de toen nog bestaande Goadyk, die tijdens hoge waterstanden met balken kon worden gesloten.
18. Nijenhuis. Aan het eind van de Langedyk stond vroeger een state met deze naam.
19. Bij het pad naar de grotendeels afgegraven Holdingaterp staat een informatie-paneel over de state die voorheen op de terp stond.
20. Het eeuwenoude St Vituskerkje.
21. Bij het einde van het fietspad staat een informatiepaneel over de Aebingastins.

22. De ooit zeer grote dorpsterp van Hijum is zo ver afgegraven, dat de kerk thans op een eilandje staat.
23. Poelhuzen. Op de plaats van de tegenwoordige boerderijen was tot begin 16e eeuw een uithof van het belangrijke klooster Mariëngaarde.
24. Swaarderterp. Bij het afgraven van de terp werd een Romeins beeldje gevonden.
25. Hoarne. Volgens overlevering hebben twee reuzen hier de Wurgevaart gegraven.
26. Truerd. Op deze terp staat de bekende kinderboerderij Doniastate.
27. In de hoek Truerderdyk - oude spoorlijn bevond zich voorheen de belangrijke Stiensers fruit- en groenteveiling.
28. In de hoek P. Jurjenstrjitte en Lutschedyk staat het (nog) herkenbare Stations-koffiehuis.
29. Nabij het oude station Stiens staat een informatiepaneel over het station en de Noord Friesche Lokaal Spoorweg.
30. Bij de oude spoorloodsen staat een paneel met informatie over deze loodsen.
31. In de hoek van de Petterhústerdyk en It Achterbosk staat het in 1721 gebouwde Weinhûs, ooit behorende bij de Uniastate, die tussen de Uniawei en It Achterbosk stond.
32. De Wydrumer terp. Dit is zuidelijke van de oorspronkelijke twee dorpsterpen waaruit het dorp Stiens is ontstaan.
33. Aan het einde van It Achterbosk staat links van de weg een monument ter nagedachtenis van Mr. Pieter Jelles Troelstra.
34. Bij het (oude) **gemeentehuis** staat een paneel met informatie over de ontwikkeling van het dorp Stiens.

FIETSRUTE ZUID

Beginpunt K.P. 3 bij driesprong Smelbrêge - Skilwei - P. Jellesingel in Stiens. Via Smelbrêge-Lange Buorren-Uniawei-Hynstewaed-Wythusterwei-Gysbert Japicxstrjitte-Pim Mulierwei en Griene Leane naar K.P. 6.

L.A. Trijehoeksdyk, langs K.P. 8 naar K.P. 12.

R.A. Fietspad langs de Dokkumer Ee en via K.P. 36 naar K.P.4 .

R.A. Fietspad, over fietsbrug, via Aldânsdyk naar Britsum.

In het dorp via Lytse Dyk en Greate Buorren naar W.P.

L.A. Lange Hage. naar W.P.

R.A. Lieuwe Jellingastrjitte, einde weg

L.A. Naar K.P. 5.

L.A. Richting K.P. 10. tot W.P.

L.A. Túnmanswente; door de poort W.P.

R.A. Swarte Singel naar W.P.

R.A. Aldlânsdyk naar K.P. 10.

L.A. Martenawei- Boarnsylsterwei naar W.P.

R.A. Skierhústerwei tot W.P.

L.A. Paradys tot W.P.

L.A. Op 'e Terp- Skierhústerwei tot W.P.

R.A. Aldlânsdyk tot W.P.

R.A. Over fietspad via Finsterbuorren naar K.P. 23.

L.A. Dekemawei tot W.P.

R.A. Haskedyk tot W.P.

R.A. Ventweg Brédyk tot W.P. Spoardyk.

R.A. Fietspad Spoardyk tot W.P. bij Koarnjum.

L.A. Skeltedyk tot W.P.

R.A. Ventweg langs Brédyk, volgen tot afslag bij de Stiensermolen De Hoop.

A. Via Hynstewaed, Uniawei, Langebuorren en Smelbrêge terug naar K.P.3

Bijzonderheden route Zuid

De nummers op het kaartje verwijzen naar vermeldenswaardige punten nabij de route.

1. Zuid van de Sint Vituskerk staat een paneel met informatie over deze kerk.
2. Bij het (oude) gemeentehuis staat een paneel met informatie over de ontwikkeling van het dorp Stiens.
3. Rechts van de Uniawei staat de molen De Hoop. De opbouw van de molen werd in 1922 gesloopt. In de jaren 1978 - 1979 werd de molen herbouwd. Op 1 januari 1992 brandde de molen af en in 1993 werd de herbouwde molen weer opgeleverd.
4. Op de plaats van de woonboerderij stond tot eind 18e eeuw het Rhalahûs.
5. Noord van de weg lag het historische buurschapje Wytens.
6. De weg, met de wimpels met het opschrift Trijehoek, leidt naar een boerderij waar het Petterhûs heeft gestaan. Hier werden de landsdagen in de 16^e eeuw gehouden.
7. Buurschap Tichelwerk ontleend zijn naam aan de in 16e eeuw gestichte steenfabriek die hier tot 1920 in bedrijf is geweest.
8. Bij K.P. 36 vaart het Wijnser pontje..
9. Zuid van de Stienzer feart staat een boerderij met de naam Stjelp. Op de boerderij woonde jarenlang de bekende duivelbanner / wonderdokter Abe Wartena.
10. De laan aan de noordkant van de Aldlânsdyk, de Swynzerreed, leidt naar Swyns, tot in de eertse helft van de 16e eeuw een zogenaamd voorwerk van klooster Mariëngaarde.
11. De reed aan de zuidkant van de Aldlânsdyk loopt tot de afgegraven Stoomterp. Deze bijzondere naam ontstond doordat de terpaarde er werd afgevoerd met behulp van kipkarren getrokken door een stoomlocomotiefje.
12. Links van de weg staat de kerk met bijzondere plafondschilderingen, een bezoekje meer dan waard. Rechts van de weg, uitzicht op de ruïne van een deel van de grote Britsumer dorpsterp, een der grootste terpen in Friesland.
13. Lieuwe Jellingastrjitte. Deze naam herinnert aan de tijd van voor 1800, toen er rond de Britsumer dorpsterp vier states stonden, waarvan de Jellingastate de belangrijkste was.
14. Stedpaed. Deze weg is aangelegd op een klein stukje van het oude verbindingspad, met de naam Stedpaed, tussen Leeuwarden en klooster Foswert bij Ferwert.
15. Bij de Swarte Singel staat een paneel met informatie over Martenastate.
16. Oost van de stinsetuin staat een paneel met informatie over de grafheuvel.
17. Martenawei en Boarnsylsterwei zijn ontstaan op een oude waterkering.
18. Paneel met informatie over de brug die hier voorheen over de Koarnjumerfeart lag. Tot in de 13e eeuw lag hier een zyl (=sluis)
19. Tot 1800 stond hier de Harinxmastate.

20. Het Skierhûs. Tot midden 16e eeuw was hier de uithof Skierhuws van het belangrijke klooster Klaarkamp.
21. Dekema State met fraaie tuin, thans museum Dekemastate.
22. Bij het begin van de oprijlaan staat een paneel met informatie over Hinnemastate.
23. Haskerhûs. Op de plaats van de tegenwoordige boerderij stond tot midden 16e eeuw het Haschera Huws, een uithof van het Haskerconvent.
24. Brédyk, tot eind 13e eeuw de oostelijke Middelzeedijk.
25. Plaats van het door een bom verwoeste Jelsumer station.
26. Fietspad op de spoorban van de Noord Friesche Lokaal Spoorweg.
27. Afgegraven Wydefeltsterp
28. Zuid van de Koarnjumer húskes staat een paneel met informatie over Wydefeltstate.
29. Skrédyk. Kort voor 1300 opgeworpen afsluitdijk van de Middelzee.
30. Noord van de ovonde staat een paneel met informatie over Lettingstate.
31. Binnema's molen. Kleinste monniksmolen van Friesland.

Dekema State te Jelsum

Molen De Hoop te Stiens

Deze kaart met 2 fietsroutes is samengesteld en uitgegeven door de Documentatiestichting Leeuwarderadeel met steun van de Gemeente Leeuwarderadeel